

Bölüm 17

BAĞLANMA KURAMI VE YEME BOZUKLUKLARI

Pervin TUNÇ¹

GİRİŞ

Yeme bozuklukları eski tarihlerden beri bilinmekte olup son yıllarda toplumsal yaşamda artık belirgin hale gelmiştir. Kişinin yeme davranışlarında belirgin sapma tutumları ile tanınmaktadır. Özellikle genç ergen kadınlarda görülme sıklığının artması dikkat çekmektedir. Yeme bozuklukları, düzensiz yeme davranışı ve kilo kontrolüne yönelik davranışların gelişimi ile karakterize ruhsal bozukluktur. Bu davranışlar, fiziksel problemlere ve hastanın psiko-sosyal işlevlerinin bozulmasına neden olur. Yeme bozukluklarının mevcut sınıflandırmaları Anoreksiya Nervoz, Bulimiya Nervoz ve diğer yeme bozuklukları (tıknırcasına yeme) şeklinde adlandırılan bozuklukları içerir (DSM, 2013).

Anoreksiya Nervoz kendisini, kontrol edilemez bir şekilde ince olma arzusu ile ortaya koymaktadır. Anoreksiya Nervoz gösteren bireyler bu amaca ulaşmak için sıkı, kısıtlayıcı diyet, kendini kusturma, müshil ve diüretik kullanımı gibi arınma davranışı gösterirler. Düzenli kilo kaybına rağmen, hastalar aşırı şişman olma korkusu yaşarlar. Beden imajına yönelik olarak diyet, biçim ve kilo ile aşırı meşgul olurlar. Böylece yedikleri şeyleri telafi etmek için aşırı fiziksel hareketlilik (hiperaktivite); tasfiye davranışı gibi telafi edici eylemler yoluyla yiyeceklerden kaçınma davranışına girerler. Hastalar genellikle hastalığın veya davranışlarının getirdiği risklerin farkında değildir. Dikkatleri, yetersiz beslenme durumuna yol açan sorunlar ve yaşamı tehdit eden riskler yerine sadece kilo kaybının olup olmaması üzerine odaklanmıştır. Rahatsızlık öncesinde bu kişiler genellikle uysal, yüksek onay ihtiyacı, aşırı sorumlu ve mükemmeliyetçi olma eğilimleri taşıyan kişilik özelliklerine sahiptirler (DSM, 2013).

Bulimiya Nervoz, tıknırcasına yeme atakları ile karakterize olup kontrolün ortadan kalktığı bir yeme bozukluğudur. Çok miktarda yiyecek kısa bir süre içinde tüketilir ve genellikle söz konusu yeme atakları gizli yapılır.

Bulimiya Nervoz gösteren bireyler, aşırı-yeme etkilerini, kendiliğinden tetiklenen kusma veya laksatif-diüretiklerin kötüye kullanımı ve fiziksel hiperaktivite

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, pervintunc@arel.edu.tr

cut olan negatif duyguların yeme atağı esnasında azaldığı tespit edildi. Ancak, yeme atağı sonrasında negatif duyguların yoğunluğunun öncekinden daha fazla oranda arttığı saptanmıştır (Deaver ve ark., 2003). Bu nedenle, yeme davranışının olumsuz duygulardan geçici de olsa kurtulma ve rahatlama yaratan telafi edici bir işlev gördüğü söylenebilir. Sonuç olarak, araştırma bulguları, yeme davranışının bir duygu ifade şekli olduğuna işaret etmiştir. Katlanılamayan duygular yeme davranışlarını etkileyebilir. Olumsuz yeme tutumları ve yeme davranışları söz konusu olumsuz telafi edici durumların rolünü üstlenmektedir. Yeme bozukluğu gösterenlerin aile ilişkilerinde saldırgan duyguların kabul, sıkıntı, üzüntü, öfke ve hayal kırıklığı gibi benzer duyguları ifade etmede ve bu duygular ile başa çıkmada zorluk görülmektedir. Bu durumun sonucunda birey için katlanılmaz duyguları bireyin ancak bulimik davranışlar ile azaltılma yoluna gittiği ifade edilmiştir (Meyer ve Gillings, 2004). Edwards'e, (2002) göre bakım verenler ile ocuk arasında karşılıklı bağlılığın gelişebilmesi için çocuğun duygulanımını düzenlemeyi öğrenmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Yeme davranışlarındaki patolojinin gelişmesi ile bağlanma davranışı arasında önemli bir ilişki olduğu düşünülmektedir (Tasca ve ark.,2004). Yeme bozukluğunun gelişiminde rol oynayan bağlanma tarzları hakkında pek çok yorum yapılabilir. Ancak ocuğun bağımsızlık ve ayrılık için gösterdiği savaşta olumsuz duyguların ortaya çıkması beklenen bir durum olabilir. Çocuğun sağlıklı ayrılığı başarabilmesi ancak güvenli bağlanma tarzı temelinde olacaktır. Yeme bozukluğu gösterenlerin birçoğunda güvensiz bağlanma görüldüğü ve bireysel bazı yatkınlıklar ile bir araya geldiğinde bunun, yeme bozukluğu belirtilerinin ortaya çıkma olasılığını arttırdığı söylenebilir. Yeme bozukluğu belirtileri sağlıksız da olsa çocuğun kontrol ve bağımsızlık gereksinmesini gerçekleştirmeye yaramaktadır. Bu nedenle, çocuğun ebeveynleri ile geliştirdiği güvenli ilişkinin yeme bozukluğunu önlemek için önemli bir faktör olduğu ileri sürülebilir. Yeme bozukluğu gösterenler için uygulanacak tedavinin planlanmasında; onların bağlanma biçimlerinin göz önünde bulundurulmasının, tedavi sonuçlarını çok daha etkin kılabileceği düşünülebilir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. & Wall, S. (1978). Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Alantar, Z., Maner, F. (2008). Bağlanma kuramı açısından yeme bozuklukları. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 9, 97-104.

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). Psikiyatride hastalıkların tanımlanması ve sınıflandırılması elkitabı, Beşinci baskı (DSM V), Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2013'den eviren Koroğlu, E. Hekimler Yayın Birliği, Ankara
- Bamford, B. & Halliwell, E. (2009). Investigating the Role of Attachment in Social Comparison Theories of Eating Disorders within a Non-Clinical Female Population. *European Eating Disorders Review*, 17, 371–379.
- Blos, P. (1967). The second individuation process of adolescence. *Psychoanal Study Child*, 22: 162-86.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, Vol. 2: Separation*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. London, Tavistock Publications.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Loss*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *Am J Psychiatry*, 145:1-10.
- Bretherton, I. (2000). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. In *Attachment Theory: Social, Developmental and Clinical Perspectives* (Eds. S Goldberg, R Muir, J Kerr): 45-84. Hillsdale, NJ, The Analytic Press.
- Bruch, H. (1978). *The golden cage: The enigma of anorexia nervosa*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Candelori, C., & Ciocca, A. (1998). Attachment and eating disorders. In P. Bria, A. Ciocca, & S. de Risio (Eds), *Psychotherapeutic issues on eating disorders: Models, methods and results* (pp. 139–153). Rome: Societa Editrice Universo.
- Cole-Detke, H., & Kobak, R. (1996). Attachment processes in eating disorder and depression. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64 (2), 282-290.
- Cole, P. M., & Hall, S. (2001). Emotion dysregulation as a risk factor for psychopathology. *Child and Adolescent Psychopathology*. New Jersey: Wiley & Sons.
- Crowell, J. A., Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2009). Measurement of individual differences in adolescent and adult attachment. J. Cassidy ve P. R. Shaver, (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* içinde (599-634). New York: Guilford Press.
- Deaver, M. C., Miltenberger, R. G., Smyth, J., Meidinger, A., & Crosby, R. (2003). An evaluation of affect and binge eating. *Behavior Modification*. 27, 578- 599.
- Dozier, M., Stovall-McClough, K.C. ve Albus, K.E. (2009). Attachment and psychopathology in adulthood. J. Cassidy ve P. R. Shaver, (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (718-744). New York: Guilford Press.
- Edwards, M.E. (2002). Attachment, mastery and interdependence: A model of parenting processes. *Family Process*, 41: 389-404.
- Eagle, M. (2003). Clinical implications of attachment theory. *Psychoanalytic Inquiry*, 23, 27 -53.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adult Romantic Attachment: Theoretical Developments, Emerging Controversies, and Unanswered Questions. *Review of General Psychology*, 4 (2), 132-154.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26, 41-54.
- Greenberg, M.T. (1999). Attachment and psychopathology in childhood. In: Cassidy J, Shaver PR, editors. *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. New York: Guilford Press, 469–496.

- Güvenir, T. (2006). *Deli kanlı*. İlya Yayınevi, İzmir.
- Güvenir, T. (2007). Bağlanma Kuramı. Aysev AS,Taner YI (ed). Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları. İstanbul: GoldenPrint, 41-53
- Latzer Y, Hochdorf Z, Bachar E, Canetti L. (2002). Attachment style and family functioning as discriminating factors in eating disorders. *Contemporary Family Therapy*, 24 (4): 581-599.
- Kobak, B. R., & Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and perceptions of self and others. *Child Development*, 59, 135-146.
- Meyer C, Gillings K. (2004). Parental bonding and bulimic psychopathology: the mediating role of mistrust/abuse beliefs. *Int J Eat Disord*,35: 229-233.
- O’Kearney, R. (1996). Attachment disruption in anorexia nervosa and bulimia nervosa: A review of theory and empirical research. *International Journal of Eating Disorders*, 20 (2), 115.
- O’Shaughnessy, & R., Dallos, R. (2009). Attachment Research and Eating disorders: A Review of the Literature. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 14, 559-574.
- Orzolek-Kronner, C. (2002). The effect of attachment theory in the development of eating disorders: Can symptoms be proximity-seeking. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 19, 421-435.
- Parman, T. (2008). Ergen ve bedeni: Bir beden patolojisi olarak anoreksiya nervoza. Ergenlik ya da Merhaba Hüzün, İstanbul: Bağlam Yayınları,124-130.
- Pearlman, E. (2005). Terror of desire: The etiology of eating disorders from an attachment theory perspective. *Psychoanalytic review*, 92, 223-235.
- Ringer, F., & Crittenden, P. M. (2007). Eating disorders and attachment: The effects of hidden family processes on eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 15,119-130.
- Rutter, M. (1981). *Maternal deprivation reassessed* (2nd edn). Harmondsworth: Penguin.
- Sharpe, M.T., Killen, J.D., Bryson, S.W., Shisslak, C.M., Estes, L.S., Gray, N. (1998). Attachment style and weight concerns in preadolescent and adolescent girls. *Int J Eat Disord*, 23: 39-44.
- Tasca, G., Taylor, D., Bissada H., Ritchie, K. & Balfour, L. (2004). Attachment Predicts Treatment Completion in an Eating Disorders Partial Hospital Program Among Women With Anorexia Nervosa. *Journal of Personality Assesment*, 83 (3), 201-212.
- Thompson, R.A. (2002). Attachment theory and research. In *Child and Adolescent Psychiatry*, 3rd Ed. (Ed M Lewis):164-172. Philadelphia, Lippincott Williams Wilkins.
- Waller, G., Babbs, M., Milligan, R., Meyer, C., Ohanian, V. ve Leung, N. (2003). Anger and core beliefs in the eating disorders. *International Journal of Eating Disorders*, 34, 118-124.
- Ward, A., Ramsay, R., Turnbull, S., Benedettini, M., Treasure, J. (2000). Attachment patterns in eating disorders: past in the present. *Int J Eat Disord*, 28: 370-376.
- Ward, A., Gowers, S. (2003). Attachment and Childhood Development. *Handbook of Eating Disorders*. England, Wiley Press.
- Zachrisson, H. D., & Kulbatten, G. R. (2006). Attachment in Anorexia Nervosa: An exploration of associations with eating disorder psychopathology and psychiatric symptoms. *Eating and Weight Disorders*, 11, 163-170.
- Zachrisson, H. D., & Skarderud, F. (2010). Feelings of Insecurity: Review of Attachment and Eating Disorders. *Europe Eating Disorders Review*, 18, 97-1.